

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Andra Kammaren. N:o 38.

Fredagen den 3 april.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. *A. T. Odelberg* aflämnade Kungl Maj:ts propositioner till Riksdagen:

i fråga om användande under år 1904 af behållning å ett på extra stat för år 1902 anvisadt anslag till åtgärder för att befrämja tillgodogörandet af den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång m. m.;

angående disposition af hufvudgården till förra skvadronschefsbostället Wången n:o 1 i Jämtlands län för anordnande af en uppfödninganstalt för afvelshingstar;

angående eftergift å arrendeafgifterna för arrendeåret 1902—1903 för utarrenderade kronoegendomar inom vissa län;

angående inrättande af en ny skogsskola i Norrland;

angående försäljning till Södermanlands läns landsting af ett jordområde om 41,3 ar från kronohemmanen Gredby n:is 1 och 2 i nämnda län;

angående tillgodogörandet af vissa magnesitfyndigheter å kronojord inom Kvickjocks kapellförsamling af Norrbottens län;

angående ägobyte med Karlskrona stad; och

angående öfverlåtande till staden Helsingborg af skånska husarregementets nuvarande kasernområde m. m.

De kungl. propositionerna bordlades.

§ 2.

Justerades protokollet för den 26 nästlidne mars.

§ 3.

Herr talmannen tillkännagaf, att herr *C. A. J. Fagerlund* anmält, att han af sjukdom vore förhindrad att i dag inställa sig i kammaren.

Gemensamma
omröstningar.

§ 4.

Sedan Riksdagens båda kamrar förehåft och godkänt statsutskottets memorial n:is 34, 41 och 42 samt bevillningsutskottets memorial n:is 33 och 35, i hvilka memorial föreslagits voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, däri kamrarne fattat stridiga beslut, samt bestämdt blifvit, att vederbörliga omröstningar öfver de olika besluten denna dag skulle äga rum, så anställdes nu omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning, nämligen:

1:sta omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 34).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen på extra stat för år 1904 anvisar ett anslag af 5,000 kronor till svinafvelns befrämjande, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, till anställande af en statskonsulent i svinskötsel på extra stat för år 1904 anvisat ett anslag af 5,000 kronor.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel af lagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning, och utföll omröstningen med 89 Ja och 131 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	77 Ja och 61 Nej,
hvad, då därtill läggas Andra Kammarens röster eller	89 Ja och 131 Nej,
sammanräkningen visar	166 Ja och 192 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

*2:dra omröstningen:**Gemensamma
omröstningar.**(Forts.)*

(enligt statsutskottets memorial n:o 41, punkt. 1).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och med godkännande af de vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 sistlidne januari fogade kostnadsberäkning och förslag till stater för infanteriet, kavalleriet, artilleriet, artilleriets tygstater, fortifikationen och trängen (bil. 3—59 vid berörda statsrådsprotokoll), höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 13,833,029 kronor, med 1,889,767 kronor till 15,722,796 kronor, samt

att Riksdagen må, vid godkännande af förslag till stater för Boden-Karlsborgs artilleriregemente och positionsartilleriregementet, medgifva, att uppkommande besparingar å de till hvardera af nämnda regementen anvisade anslagsmedel få under öfvergångstiden användas till bestridande af förekommande utgifter för regementets uppsättning och utrustning, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med godkännande af den vid utskottets utlåtande n:o 5 fogade kostnadsberäkning (bil. 1 vid samma utlåtande), på det sätt bifallit Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, att Riksdagen, med godkännande af de vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 sistlidne januari fogade förslag till stater för infanteriet, kavalleriet, artilleriet, artilleriets tygstater, fortifikationen och trängen (bil. 4—59 vid berörda statsrådsprotokoll), höjt anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 13,833,029 kronor, med 1,512,668 kronor till 15,345,697 kronor, samt,

vid godkännande af förslag till stater för Boden-Karlsborgs artilleriregemente och positionsartilleriregementet, medgifvit, att uppkommande besparingar å de till hvardera af nämnda regementen anvisade anslagsmedel få under öfvergångstiden användas till bestridande af förekommande utgifter för regementets uppsättning och utrustning.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsmedel för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning, och utföll omröstningen med 21 Ja och 199 Nej.

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	119 Ja och	19 Nej,
hvad, då därtill läggas Andra Kammarens röster eller	21 Ja och	<u>199 Nej,</u>
sammanräkningen visar	140 Ja och	218 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

3:dje omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 41, punkt. 3).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Kungl. Maj:ts framställningar, att den till reservunderlöjtnant utgående ekiperingshjälp måtte höjas från 500 till 700 kronor, samt att det i anslaget till reservbefälet rubrik förekommande ordet »högst» måtte därifrån utgå, måtte af Riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, icke bifallit Kungl. Maj:ts förevarande framställningar.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 34 Ja och 182 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	123 Ja och	16 Nej,
hvad, då därtill läggas Andra Kammarens röster eller	34 Ja och	<u>182 Nej,</u>
sammanräkningen visar	157 Ja och	198 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

*4:de omröstningen:**Gemensamma
omröstningar.*

(Forts.)

(enligt statsutskottets memorial n:o 41, punkt. 4).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen må, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 sistlidne januari fogade förslag till stat för artilleri- och ingenjörhögskolan (bil. 79 vid berörda statsrådsprotokoll), höja anslaget till krigshögskolor, nu 68,725 kronor, med 17,785 kronor till 86,510 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, på det sätt bifallit Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande framställning, att Riksdagen, med godkännande af det vid statsutskottets utlåtande n:o 5 fogade förslag till stat för artilleri- och ingenjörhögskolan (bil. 3 vid berörda utlåtande), höjt anslaget till krigshögskor, nu 68,725 kronor, med 8,480 kronor till 77,205 kronor.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 14 Ja och 207 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	115 Ja och	20 Nej,
hvidan, då därtill läggas Andra Kammarens		
röster eller	14 Ja och	<u>207 Nej,</u>
sammanräkningen visar	129 Ja och	227 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

5:te omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 41, punkt. 5).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, höja anslaget till militärläkares undervisning, nu 6,350 kronor, med 1,650 kronor till 8,000 kronor, röstar

Ja;

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med afslag å Kungl. Maj:ts framställning om höjning af anslaget till militärläkares undervisning, i riksstaten för år 1904 uppfört detta anslag med oförändradt belopp, 6,350 kronor.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning, och utföll omröstningen med 62 Ja och 158 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	114 Ja och	22 Nej,
hvidan, då därtill läggas Andra Kammarens		
röster eller	62 Ja och	158 Nej,
sammanräkningen visar	176 Ja och	180 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

6:te omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 41, punkt, 6).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning samt med afslag å herrar Söderbergs, Magnussons, Johanssons i Aflösa, Eriksons och Johansons i Mossebo i ämnet väckta motioner, öka anslaget till de värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m., nu 1,563,980 kronor, med 496,512 kronor, till 2,060,492 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, i anledning af Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och ofvanberörda motioner, för bestämmande af värnpliktiges dag-aflöning till 50 öre, ökat anslaget till de värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m., nu 1,563,980 kronor, med 1,512,993 kronor till 3,076,973 kronor.

Sedan voteringsseklarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseklarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu seklarnes öppnande och uppräknings, och utföll omröstningen med 96 Ja och 124 Nej.

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	127 Ja och	9 Nej,
hvidan, då därtill läggas Andra Kammarrens		
röster eller	<u>96 Ja och</u>	<u>124 Nej,</u>
sammanräknings visar	223 Ja och	133 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

7:de omröstningen:

(enligt statsutskottet memorial n:o 42, punkt. 1).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda förslag, till förändring af den nuvarande byggnaden för folkskolelärareseminariet i Linköping samt uppförande å seminariets tomt af dels en byggnad för undervisning i gymnastik, teckning och musik, dels ock bostadshus för seminariets rektor, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med för ändamålet upprättade ritningar, beviljar ett anslag af 92,200 kronor samt däraf på extra stat för år 1904 anvisar ett belopp af 60,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, på det sätt bifallit Kungl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen, för uppförande å folkskolelärareseminariets i Linköping tomt af en byggnad för undervisning i gymnastik, teckning och musik i hufvudsaklig öfverensstämmelse med för ändamålet upprättade ritningar, beviljat ett anslag af 49,500 kronor och däraf på extra stat för år 1904 anvisat ett belopp af 25,000 kronor.

Sedan voteringsseklarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseklarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu seklarnes öppnande och uppräknings, och utföll omröstningen med 87 Ja och 134 Nej.

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	84 Ja och	53 Nej,
hvad, då därtill läggas Andra Kammarens röster eller	87 Ja och	<u>134 Nej,</u>
sammanräkningen visar	171 Ja och	187 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

8:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 42, punkt. 2).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, i anledning af; Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, till Sveriges centralförening för idrottens främjande på extra stat för år 1904 beviljar ett anslag af 10,000 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:ts kan finna godt meddela, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 33 Ja och 185 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	76 Ja och	60 Nej,
hvad, då därtill läggas Andra Kammarens röster eller	33 Ja och	<u>185 Nej,</u>
sammanräkningen visar	109 Ja och	245 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

9.de omröstningen:

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

(enligt bevillningsutskottets memorial n:o 33).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill,
att i tulltaxan skall införas en så lydande rubrik:

Kolsyra, flytande 1 kilogram 0: 10

Anm. Vid tullbehandling af flytande kolsyra, inkommande i metalcylder, skall för själfva cylindern tull särskildt beräknas. Är cylindern af svensk tillverkning eller i Sverige vederbörligen införtullad och har densamma före utförseln blifvit försedd med tullplomb, som vid återinförseln befinnes orubbad, må cylindern tullfritt till riket införas;

att den vid slutet af gällande tulltaxa förekommande anmärkningen 2 skall erhålla följande förändrade lydelse:

Anm. 2. Kärll och omslag eller s. k. emballage, hvori varor inkomma, då därmed synbarligen afses endast varans skydd samt ej, enligt särskilda stadganden i taxan, emballaget skall inbegripas i vikten för tullberäkningen eller tull därför särskildt beräknas, äro från tullafgift fria; och

att i gällande taratariff skall intagas följande bestämmelse:

Kolsyra, flytande i metalcylder 70 procent,
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att tullen å flytande kolsyra skall bibehållas oförändrad.

Sedan voteringsedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 35 Ja och 183 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	95 Ja och	39 Nej,
hvidan, då därtill läggas Andra Kammarens		
röster eller	35 Ja och	183 Nej,
sammanräkningen visar	130 Ja och	222 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

10:de omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial n:o 35).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att herr Enanders förevarande motion om tillägg till 8 och 12 §§ bevillningsförrordningen icke måtte i frågans nuvarande läge till någon Riksdagens åtgärd föranleda, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren beslutit, att till gällande bevillningsförrordning 8 § 2 mom. a) skall fogas en punkt af följande innehåll: »skogsafverkningsrörelse för annat ändamål än husbehof», samt att äfvenledes till samma förrordning 12 § skall fogas ett moment af följande lydelse: »för inkomst, hvarom i 8 § 2 mom. a) sägs, där skogsområdet är beläget.»

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 85 Ja och 130 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med	121 Ja och 16 Nej,
hvidan, då därtill läggas Andra Kammarens	
röster eller	85 Ja och 130 Nej,
sammanräkningen visar	<u>206 Ja och 146 Nej;</u>

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 5.

Härefter föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af kronohäktet i Kisa; och

angående understöd från allmänna indragningsstaten till afidne fängelsedirektören Carl Ludvig Palms fem minderåriga barn.

§ 6.

Till afgörande förelåg Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om skrivelse till Konungen angående förändrande af rikets samtliga medikamentsförråd och filialapotek till själfständiga apoteksinrättningar m. m.

Till förberedande behandling af Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 2 hade remitterats herr *H. Hedlunds* inom samma kammare väckta motion, n:o 134, i hvars syfte herr *C. F. Vahlquist* instämt och hvare föreslagits,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl Maj:t hemställa,

det Kungl. Maj:t täcktes gå i författning om att frigöra rikets samtliga medikamentsförråd och för så vidt ske kunde äfven filialapotek och låta dem i vanlig ordning kungöras till ansökan lediga, de på obestämd tid beviljade genast och de på viss tid beviljade, så snart deras oktroj utgått, och borde endast de medikamentsförråd och eventuellt filialapotek, hvartill icke kompetenta sökande anmälde sig, för en viss kortare tid såsom sådana bibehållas, hvarefter de ånyo skulle kungöras lediga såsom själfständiga apoteksinrättningar;

det Kungl. Maj:t måtte besluta, att, där nya medikamentsförråd inrättades, de i första hand skulle ledigförklaras som själfständiga apoteksinrättningar samt att de, endast i den mån kompetenta sökande till dem saknades, skulle ställas under stamapotek;

det Kungl. Maj:t måtte gå i författning om att öka antalet apotek i rikets större städer till närmare öfverensstämmelse med den folkmängdssiffra per apotek, som gällde för de mindre städerna;

det Kungl. Maj:t måtte gå i författning om att låta apotek på landsbygden anläggas i den mån kommunala eller andra myndigheter därom hos vederbörande gjorde framställning och kunde visa ortens behof af apotek äfvensom dettas utsikter att bära sig;

det Kungl. Maj:t måtte bestämma en viss proportion mellan antalet farmaceuter och antalet så kallade tekniska biträden och elever, hvilka å hvarje apotek användes.

Utskottet hemställde med anledning häraf:

att Andra Kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller,

det Kungl. Maj:t täcktes gå i författning om att frigöra rikets samtliga medikamentsförråd och, där så ske kunde, äfven filialapotek och låta dem i vanlig ordning kungöras till ansökan lediga, de på obestämd tid beviljade genast och de på viss tid beviljade, så snart deras oktroj utgått; och borde endast de medikamentsförråd och eventuellt filialapotek, till hvilka icke kompetenta sökande anmälde sig, för en viss kortare tid såsom sådana bibe-

Ang. förändrande af rikets samtliga medikamentsförråd och filialapotek till själfständiga apoteksinrättningar m. m.

Ang. förändrande af rikets samtliga medicamentsförråd och filialapotek till självständiga apoteksinrättningar m. m.

Forts.)

hållas, hvarefter de änyo skulle kungöras lediga såsom självständiga apoteksinrättningar;

äfvensom att Kungl. Maj:t måtte besluta, att, då nya medicamentsförsäljningar inrättades, de i första hand skulle ledigförklaras som självständiga apoteksinrättningar samt endast i den mån, kompetenta sökande till dem sagnades, ställas såsom medicamentsförråd under något stamapotek.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, lämnades på begäran ordet till motionären

Herr Hedlund: som yttrade: Herr talman! Jag skall endast be att få uttala min tacksamhet till utskottet för det välvilliga understöd, det gifvit hufvudpunkterna i min motion, äfvensom för det ytterligare stöd, det skänkt desamma genom sin motivering.

Jag skall under sådana förhållanden icke heller ingå på de andra punkterna i mitt yrkande. Jag vill endast nämna, att de båda motioner, jag vid denna riksdag väckt rörande apoteksväsendet i vårt land, ådragit sig liflig tillslutning från landets obefordrade apotekare. Och jag har från dem fått mottaga flera uttryck på denna deras anslutning till mina yrkanden. Jag vill särskildt nämna, att jag mottagit sådana från Stockholms farmaceutklubb, Göteborgs farmaceutklubb, Uppsala farmaceutklubb, Gefle farmaceutklubb, sydsvenska farmaceutklubben och 40 obefordrade farmaceuter i Norrland.

Jag skall be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Bergendahl: Herr talman! Då jag finner den framställning, som af utskottet ifrågasatts, icke vara af behovet påkallad, och jag drager i tvifvelsmål, huruvida en sådan framställning till Kungl. Maj:t är fullt välbetänt, så anhåller jag att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Enligt utskottets förslag skulle alla här i riket befintliga medicamentsförråd och filialapotek förklaras för självständiga apoteksinrättningar och såsom sådana kungöras lediga, somliga nu genast och somliga, sedan den tid tilländagått, för hvilken de blifvit till nuvarande innehafvarne upplättna. Någon föregående pröfning, huruvida förutsättningarna för medicamentsförrådens ombildning till självständiga apoteksinrättningar förefunnnes, skulle således icke erfordras; för så vidt det anmälde sig kompetenta sökande, skulle öfvergången vara gifven. Det är detta, jag icke anser vara välbetänt. En föregående noggrann utredning af behovet och lämpligheten af sådana förändringar bör väl äga rum, innan beslut därom omfattas.

Den tablå, som åtföljer utskottets betänkande och som uppger de nuvarande medicamentsförråden, synes mig visa, att flera af dessa medicamentsförråd omöjligen kunna existera såsom självständiga apotek. Jag anser, att en medicamentsförsäljning,

där omsättningen icke är större än högst 8,000 kronor om året, icke kan lämpligen bestå såsom själfständig apoteksinrättning. Och i denna förteckning är det 22 sådana.

Då kan man fråga: är det verkligen lämpligt att förändra alla dessa medikamentsförråd till själfständiga apoteksinrättningar, är det skäl att narra obefordrade examinerade apotekare att söka sådana, på hvilka de icke kunna existera, söka dessa apoteksinrättningar och sålunda komma i ställningar, som måste blifva mycket brydsamma? Och hvad blir följden? Jo, följden måste blifva den, att taxan på apoteksvaror blir ytterligare höjd för att bereda dessa innehafvare af de små apoteksinrättningarna möjlighet att existera. Allmänheten skulle således beskattas till deras förmån. 1902 — förra året — skedde en icke oväsentlig höjning af medicinaltaxan, oaktadt en höjning däri redan för omkring 16 år sedan ägt rum. Och allmänheten har, tror jag, fått en rätt dyrköpt erfarenhet af denna medicinaltaxa.

Utskottet säger visserligen: »Uppenbart torde väl äfven vara, att, därest ett filialapotek eller medikamentsförråd lämnar tillräcklig nettobehållning för att såväl aflöna apotekets eller förrådets föreståndare som därmed gifva stamapotekets innehafvare en skälig vinst å rörelsen, detta filialapotek eller förråd äfven skall kunna existera såsom själfständig affär.»

Jag tviflar på, att detta är riktigt. En föreståndare för ett medikamentsförråd är en ung man, som i allmänhet icke har bildat familj, som skall bryta sin bana, skaffa sig meriter och därför icke kan ha så stora anspråk. Innehafvaren af stamapoteket har icke heller behof af så stora inkomster af ett medikamentsförråd. Ty han erhåller företrädesvis sina inkomster från det egna apoteket, och ofta har ett dylikt medikamentsförråd upprättats af honom för att hindra konkurrens från en annan apoteksinrättning. Detta bekräftas alldeles tydligt af ett yttrande, som afgifvits af apotekaresocietetens direktion och hvilket finnes omfördäldt i en till motionen fogad bilaga. Där heter det, att bland medikamentsförråden funnes åtskilliga, »hvilka efter en sådan förändring sannolikt icke komme att bära sig och från hvilka i hvarje fall icke kunde påräknas på långt när samma behållning, som medikamentsförrådet lämnade.»

Detta bekräftas än ytterligare af förenämnda tablå, där det förekommer medikamentsförråd med mycket ringa omsättning, jag nämnde, att det fanns 22, som hade en omsättning, ej uppgående till 8,000 kronor. Det förefaller mig, som om det vore högst olämpligt att förändra alla dessa till själfständiga apoteksinrättningar.

När det framträdt behof af att upprätta en apoteksinrättning, då har hittills antingen medicinalstyrelsen tagit initiativ därtill eller ock har framställning gjorts från de kommuner, som varit intresserade af en sådan apoteksinrättnings anordnande. Dyliga framställningar ha alltid mötts med tillmötesgående och af veder-

Ang. förändrande af rikets samliga medikamentsförråd och filialapotek till själfständiga apoteksinrättningar m. m.

(Forts.)

Ang. för-
ändrande af
rikets samt-
liga medika-
mentsförråd
och filialapo-
tek till själv-
ständiga apo-
teksinrätt-
ningar m. m.

(Forts.)

börande bifallits. Detta framgår af utskottets utlåtande, däri utskottet säger, att på de sista 30 åren, d. v. s. från 1870 till 1899, upprättats 122 nya apotek. Då synes det väl, som om man icke behöfde vidtaga några extra ordinära åtgärder för att få de själfständiga apoteksinrättningarnas antal ökad, när det är så lätt att få ett apotek, där ett verkligt behof däraf visar sig. Och medicinalstyrelsen säger också i sitt motionen vidfogade underdåniga utlåtande, att »medicinalstyrelsen vill fortfarande såsom hittills låta sig angeläget vara att, såväl till allmänhetens bästa som för underlättande af de obefordrade apotekarnes utsikter till vinnande af en själfständig ställning, hos Eders Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om inrättande af nya apotek, och om förändring af befintliga tillfälliga apoteksinrättningar till själfständiga apotek, så ofta sådant utan olägenhet eller risk för andra apoteksinrättningars ekonomiska bestånd kan ske.»

Där har medicinalstyrelsen själf gifvit på hand, att medicinalstyrelsen vill vaka öfver, att, där så lämpligen ske kan, sådana själfständiga apoteksinrättningar anordnas. Mig förefaller det således, som om det icke heller vore behöfligt att göra en sådan framställning, som det tillfälliga utskottet föreslagit.

Hvad den sista delen af utskottets hemställan beträffar, kan jag icke heller anse den böra förordas. Utskottet säger där, »att, då nya medikamentsförsäljningar inrättas, de i första hand skola ledigförklaras som själfständiga apoteksinrättningar». De skulle således förklaras lediga som själfständiga apoteksinrättningar, äfven om en föregående undersökning skulle visa, att en sådan själfständig apoteksinrättning icke skulle kunna bestå, utan att i stället ett medikamentsförråd där lämpligen borde vara anordnad.

Det korrektiv, utskottet söker finna däri, att de skulle anordnas såsom medikamentsförråd, om kompetenta sökande icke anmälde sig, tror jag icke verkar såsom ett sådant korrektiv. Ty nog finns det sökande äfven där utsikterna till inkomst äro ytterst små.

Då jag således anser det hvarken vara fullt behöfligt att ingå till Kungl. Maj:t med en sådan framställning, som här föreslagits, ej heller på de grunder, jag här i korthet anfört välbetänkt, skall jag, herr talman, be att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Wawrinsky i Saltsjöbaden: Jag ber endast att få säga några få ord till svar på den föregående talarens anmärkningar.

Den ärade talaren påpekade, att den förändring af de osjälfständiga apoteksinrättningarna till själfständiga apotek, som utskottet föreslagit, icke borde äga rum utan en föregående utredning i hvarje särskildt fall. Jag har härom en alldeles olika mening. Jag anser, att i och med det, att ett medikamentsförråd under viss tid har kunnat existera, har redan behöflig utredning skett, att det kan förändras till själfständigt apotek. Har det nämligen kunnat såsom medikamentsförråd gifva sin innehafvare en något-

lunda god inkomst, ligger det i sakens natur, att det äfven kan lämna skäligh behållning, om det förvandlas till själfständigt apotek.

Vidare nämnde den föregående talaren, att det endast vore unge män, som förestode dessa osjälfständiga apoteksinrättningar. Det är nog icke alltid fallet, de äro nog icke så unga, utan i allmänhet är det tämligen till åren komna examinerade apotekare. Och att deras löneförhållanden icke äro så dåliga, att de icke skulle kunna nöja sig därmed äfven såsom apoteksinnehafvare, torde framgå af den tablå, som är vidfogad motionen och som utvisar, att dessa föreståndare i allmänhet åtnjuta en kontant lön, växlande mellan 2,100—2,800 kronor, jämte fri bostad, lyse, vedbrand och en del andra förmåner. Hafva de redan såsom föreståndare en sådan inkomst, hvartill kan läggas den intäkt, moderapoteket erhåller från ett dylikt medikamentsförråd, och som i allmänhet kan uppskattas till 6, 7, ända till 12 hundra kronor om året och däröfver, skulle de ju såsom apoteksinnehafvare få minst en årlig inkomst af öfver 3,000 kronor. Och det får väl anses vara tillräckligt för en apotekare på landsbygden.

Af dessa skäl kan jag icke anse den ärade talarens farhåga grundad, att de nya apoteksinrättningarna icke skulle blifva tillräckligt gifvande, utan i stället dåliga affärer.

Jag förstår icke heller, på hvad grund han fordrar att en årlig minimiomsättning af 8,000 kronor skulle vara ett nödvändigt villkor för att ett medikamentsförråd skulle få förändras till själfständigt apotek. Vi ha nämligen icke så få själfständiga apoteksinrättningar här i Sverige, som ha en rätt mycket lägre årlig omsättning än 8,000 kronor. Jag vill såsom exempel taga ett apotek, som nyligen ledigförklarats, nämligen Stugun. Det har, enligt hvad förre innehafvaren själf förklarar, haft en årlig omsättning af allenast 5,000 kronor, enligt andra uppgifter 6,000 kronor. Detta apotek har dock i 10 års tid innehafts af samma apotekare, utan att han klagat öfver otillräckliga inkomster. Visserligen har inkomsten varit liten, men dock tillräcklig, för att han kunnat existera därpå med familj. Således är åtminstone på landsbygden en så stor omsättning som 8,000 kronor ingalunda alldeles nödvändig numera.

Nu hotade den föregående talaren vidare med, att, om de små medikamentsförråden ombildades till själfständiga apoteksinrättningar, följden skulle blifva, att medicinaltaxan äno skulle behöfva höjas. Detta skulle emellertid enligt mitt förmenande visst icke blifva förhållandet. De medikamentsförråd, som skulle komma i fråga att ombildas, äro nämligen i de flesta fall bättre än många af de nu förefintliga små apoteksinrättningarna, för hvilkas skull taxan år 1902 måste höjas. Denna taxeförhöjning skedde nämligen icke med hänsyn till de stora apoteksinrättningarna. Ty dessa hafva icke så synnerlig fördel af höjningen på grund af att de numera ofta måste lämna rabatter på 20 å 30

Ang. förändrande af rikets samtliga medicamentsförråd och filialapotek till själfständiga apoteksinrättningar m. m.

(Forts.)

Ang. förändrade af rikets samtliga medicamentsförråd och filialapotek till själfständiga apoteksinrättningar m. m.
(Forts.)

procent, som icke förekomma på de små apoteken annat än undantagsvis. Det var uteslutande för dessa små, redan existerande apoteksinrättningars skull, som medicinaltaxan måste höjas, emedan de på sista tiden ökade omkostnaderna gjorde det nödvändigt att söka förbättra deras ställning, så vida man ej ville indraga dem, hvilket emellertid icke ansågs böra ske. Ty allmänheten är sedan långliga tider van att hafva medicin att tillgå på nära håll. Och hade dessa små apoteksinrättningar indragits, skulle naturligtvis bittra klagomål hafva gjort sig gällande på de orter, där de äro belägna. Men då en mycket stor del af dessa små apoteksinrättningar, hvilka enligt beräkning för närvarande uppgå till ett antal af omkring 100, måst indragas, om icke taxan hade höjts, föredrog man att hos Kungl. Maj:t tillstyrka taxans höjning i någon mån till de små apoteksinrättningarnas favör.

Den ärade talaren på växjöbanken ansåg vidare, att den förändring, som i första punkten är föreslagen af utskottet, icke vore behöflig. Jag för min del hyser en annan mening, jag anser den vara i hög grad behöflig. Jag ber nämligen få framhålla, att åtskilliga gånger hos Kungl. Maj:t föreslagits ombildning af mycket gifvande medikamentsförråd till själfständiga apotek utan att dessa förslag bifallits. Särskildt vill jag nämna, att i södra Sverige finnes ett medikamentsförråd, hvilket, enligt hvad man har sig bekant, har en årlig omsättning på omkring 20,000 kronor och som följaktligen torde gifva moderapoteket en ganska god netto-behållning, men att detta medikamentsförråd, oaktadt medicinalstyrelsen vid två särskilda tillfällen föreslagit dess förändring till själfständigt apotek, fortfarande bibehållits såsom förråd. Senast i år hafva vi haft två exempel därpå, att framställningar om förändring af medikamentsförråd till själfständiga apotek, där dock sådant enligt verkställd utredning kunnat ske, icke bifallits. Jag tror därför, att en skrifvelse till Kungl. Maj:t af det innehåll, utskottet föreslagit i första punkten, är väl behöflig, därest Riksdagen i öfrigt delar utskottets mening angående medikamentsförråden.

Den förre talaren ansåg vidare, att äfven den andra punkten i utskottets hemställan borde förkastas, hvori föreslås, att, då nya medikamentsförsäljningar skulle inrättas, de i första hand borde ledigförklaras såsom själfständiga apoteksinrättningar samt endast i den mån, kompetenta sökande till dem sagnades, ställas såsom medikamentsförråd under något stamapotek.

Jag ber att få betona, att ingen apoteksanläggning af medicinalstyrelsen föreslås hos Kungl. Maj:t utan en föregående mycket grundlig utredning och efter hörande af vederbörande myndigheter. Först sedan en sådan utredning ägt rum, först då tager medicinalstyrelsen under ompröfning, huruvida utsikt finnes, att den ifrågasatta apoteksanläggningen skall kunna bära sig, och denna pröfning blir sedan afgörande för styrelsens beslut i frågan.

Förr i tiden, då jämförelsevis låga löner betalades till apoteks-personalen, var det möjligt, att ett medikamentsförråd kunde bära sig på en trakt, där ett själfständigt apotek icke kunnat göra det. Men under nuvarande förhållanden, då lönerna för utexaminerade apoteksbiträden stigit så högt som till 2,500 à 2,800 kronor, äro icke längre medikamentsförråden några billighetsinrättningar. Och min bestämda öfvertygelse är därför den, att, om ett medikamentsförråd kan bära sig på en ort, skall äfven i de flesta fall en själfständig apoteksinrättning där kunna lika bra existera. Under sådana förhållanden kan jag icke finna något skäl, hvarför icke dessa osjälfständiga eller temporära inrättningar skulle få förändras till själfständiga apotek, då man ju har en bestämd erfarenhet här i landet däraf, att de osjälfständiga apoteksinrättningarna skötas väsentligen sämre än de själfständiga, och då man lätt kan tänka sig, att det intresse, som en person hyser för en affär, blir större, om han sköter den för egen del, än om det sker för andras räkning.

På grund af hvad jag nu anfört, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Bergendahl: Herr talman! Den föregående ärade talaren yttrade, att han ansåg någon föregående utredning icke erforderlig med afseende på förändringen af medikamentsförråd till själfständiga apoteksinrättningar, därför att en sådan utredning ägt rum, redan innan förändringen ifrågasattes. Jag vill dock nämna, att denna af honom framställda åsikt icke öfverensstämmer med den mening, som medicinalstyrelsen uttalat. År 1889 hade några obefordrade examinerade apotekare gjort framställning till Kungl. Maj:t just i det afseende, som nu är i fråga, och medicinalstyrelsen yttrade i däröfver infordradt utlåtande, bland annat: »Medicinalstyrelsen, som alltså anser en pröfning i hvarje särskildt fall böra föregå beslutet om inrättandet af nya själfständiga apotek eller förändring af de osjälfständiga apoteksinrättningarna till själfständiga apotek, hemställer på grund häraf och med anledning af hvad ofvan anförts, att den underdåniga ansökningen icke måtte till någon vidare åtgärd föranleda».

Den ärade talaren undrade också, hvarifrån jag fått min uppgift, att, därest omsättningen icke uppgått till 8,000 kronor per år vid en apoteksinrättning, en sådan apoteksinrättning icke skulle kunna bestå såsom själfständig apoteksinrättning. Jo, det har jag fått af apotekaresocietetens direktions eget utlåtande i fråga om förut omnämnda ansökning. Det heter nämligen där, att »erfarenheten från det icke ringa antal apoteksinrättningar, hvilka hade en omsättning af 5,000 à 8,000 kronor under nuvarande förhållande, just icke uppmuntrade till ett ökande af de små apotekens antal, då innehafvarne af sådana apotek i de flesta fall förde en mycket bekymmert ekonomisk tillvaro; att, därest inrättandet

Ang. förändrande af rikets samtliga medikamentsförråd och filialapotek till själfständiga apoteksinrättningar m. m.
(Forts.)

Ang. förändrande af rikets samtliga medikamentsförråd och filialapotek till själfständiga apoteksinrättningar m. m.
(Forts.)

af dylika små apotek i någon större omfattning komme att äga rum, det torde blifva nödvändigt» — här ha vi pudelns kärna — »att vidtaga en förhöjning i de för omkring 15 år sedan af Eders Kungl. Maj:t fastställda grunderna för medicinaltaxan, enär dessa apoteks nuvarande afkastning svårligen kunde i framtiden bära de år från år högst betydligt och särskildt för hyra och arbets-hjälps ökade omkostnaderna».

Här påvisar apotekaresocietetens direktion hvad som skulle blifva följden af upprättandet af små apoteksinrättningar med obetydlig omsättning.

Den ärade talaren yttrade vidare, att dessa medikamentsförråd gifva en så god afkastning, att de kunna löna en föreståndare och dessutom lämna litet tillskott till stamapotekets innehafvare. Jag vill anmärka däremot, att det icke är så säkert, att en själfständig apoteksinrättning skulle lämna samma inkomst som ernåtts, då den endast var medikamentsförråd. Genom den växelverkan, som äger rum mellan stamapoteket och medikamentsförrådet, kunna stora kostnader inbesparas. På ett medikamentsförråd behöfva varulagren icke vara så stora, då de ju tidt och ofta kunna förnyas från stamapoteket, och innehafvaren af stamapoteket, där ju rörelsen bedrifves i större omfattning och omsättningen i regel är ganska betydlig, är därigenom lättare i tillfälle att till billigt pris göra erforderliga inköp af droger samt andra förnödenhetsvaror; och slutligen kan det ju tänkas, att de lokala förhållandena lämpa sig bättre för anläggandet af ett medikamentsförråd. Äfven i dessa af mig nu framhållna afseenden får jag bekräftelsen för mina uttalanden genom apotekaresocietetens direktion, som, enligt hvad framgår af sid. 8 i förevarande motion, yttrar, att »bland medikamentsförråden funnes åtskilliga, hvilka efter en sådan förändring sannolikt icke komme att bära sig och från hvilka i hvarje fall icke kunde påräknas på långt när samma behållning, som medikamentsförrådet lämnade». Det är en sakkunnig myndighet, som yttrar sig på detta sätt, och jag tror, att mot den auktoritet, som jag gärna tillerkänner den förre ärade talaren, kan ställas den erfarenhet, som apotekaresocietetens direktion väl får anses äga på detta område.

Det nämndes också, att Kungl. Maj:t gifvit afslag på vissa gjorda framställningar om apoteksinrättningars anläggande. Jag undrar, om icke detta skett på mycket goda skäl. Utskottet säger nämligen själf härom på sid. 9 i dess utlåtande: »Då myndigheter eller personer, »förtrogna med orternas förhållanden», hemställt om apoteks inrättande, har detta alltså i vidsträckt måtto medgifvits, och en ytterligare uppmaning till Kungl. Maj:t att inrätta nya apotek i riket synes utskottet därför under nuvarande förhållanden olämplig».

Den ärade talaren framhöll också det, att allmänheten vore mera betjänt med att få själfständiga apotek anlagda, enär sådana

blefve i allmänhet bättre skötta än medikamentsförråden. Ja, detta *kan* ju vara en sanning, det vill jag icke bestrida; men jag tror, att det kan sägas vara en sanning med modifikation. Ty på ett medikamentsförråd finnes — eller böra åtminstone kunna finnas — friskare och verksammare apoteksvaror än som ofta är fallet på dessa små apotek, som hafva ringa omsättning och där varorna således mycket snart blifva förlegade. Dessutom är ju innehafvaren af ett litet apotek hänvisad till att söka sin existens uteslutande i den lilla afkastning detta apotek kan lämna honom, och han måste på alla upptänkliga sätt spara, för att få det att gå ihop. Jag vill nu icke därmed hafva sagdt, att detta skulle vara något i och för sig orätt; han måste ju tillse, att han får sin nödtorftiga bergning. Men å andra sidan är det icke säkert, att icke detta går ut öfver allmänheten i stället. Kommer så därtill, att taxan på apoteksvaror ytterligare höjes, så kan man alldeles bestämdt påstå, att dessa små apotek icke äro till gagn för allmänheten.

På dessa grunder och med stöd af hvad jag förut anfört, ber jag att få vidhålla mitt afslagsyrkande.

Herr Wavrinsky i Saltsjöbaden: Herr talman! Blott några ord beträffande den föregående talarens yttrande angående såväl apotekaresocietetens direktions som medicinalstyrelsens år 1899 gjorda uttalanden i förevarande fråga. Jag ber nämligen få påpeka, att dessa uttalanden gjordes just det af honom nämnda året 1899; då voro förhållandena onekligen sådana, som de omförmålas i både apotekaresocietetens direktions och medicinalstyrelsens omnämnda skrivelser. Men i den dag som nu är skrifva vi år 1903, och under denna mellantid har den viktiga förändringen inträffat, att en ny medicinaltaxa tillkommit. Härigenom hafva förhållandena helt och hållet förändrats, och skulle i närvarande stund yttranden i denna fråga infordras från apotekaresocietetens direktion samt medicinalstyrelsen, är det ganska visst, att dessa yttranden skulle gå i en annan riktning. Detta är skälet, hvarför jag denna dag står på en annan ståndpunkt än då jag undertecknade den skrivelse, som medicinalstyrelsen år 1899 aflät och af hvilken utdrag nyss upplästs.

Mycket kunde i öfrigt vara att säga beträffande herr Bergendahls senaste yttrande, men då jag redan i mitt föregående anförande bemött de flesta af hans invändningar, anser jag mig icke längre böra upptaga tiden, utan ber endast att fortfarande få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Bergendahl: Herr talman! Endast några få ord.

Jag ber blott att få hemställa, huruvida det icke förhåller sig så, att apotekarne numera skola erhålla pension, nämligen efter år 1920, och att således äfven innehafvarne af dessa nya

Ang. förändrande af rikets samtliga medikamentsförråd och filialapotek till självständiga apoteksinrättningar m. m.
(Forts.)

*Ang. för-
ändrande af
rikets samt-
liga medika-
mentsförråd
och filialapo-
tek till själf-
ständiga apo-
teksinrätt-
ningar m. m.*

apoteksinrättningar skola blifva pensionsberättigade. Det var endast detta jag ville säga.

(Forts.)

Herr von Schéele: Herr talman, mina herrar! Jag känner behof af att gifva den siste ärade talaren rätt i hans uttalande om önskvärdheten af medicinaltaxans nedsättande, och denna sympati för hans syftemål framgår jag icke blott personligen för egen del, utan också å hela utskottets vägnar. Vid sidan af den föreliggande frågan behandlades nämligen där jämväl detta af herr Bergendahl framhållna önskemål, hvarvid utskottets samtliga ledamöter stodo på samma sida som han. Men det är att märka, att denna fråga föreligger icke för närvarande, såsom också säges midt på sid. 8 af utskottets utlåtande. Emellertid har utskottet i förbigående gifvit sig in därpå, då något längre upp på samma sida utskottet förklarar sig anse det onekligen vara ett ondt, att medicinaltaxan blifvit höjd, och tillägger med beklagande, att för närvarande dess nedsättning är af praktiska skäl omöjlig.

Det är, mina herrar, två berättigade intressen, som allmänheten hyser i denna fråga, hvilka båda — därom är jag öfvertygad — kammaren uti icke mindre grad än utskottet vill tillgodose och befrämja utöfver farmaceuternas behof af större befordringsmöjligheter. Ty allmänhetens bästa är det som äfven härvidlag först och främst måste tagas i betraktande. Det ena af dessa allmänna intressen är då det, att medicinaltaxan måtte bli så låg som möjligt. Men det andra och icke mindre viktiga intresset för allmänheten är, att den på så nära håll som möjligt har tillgång till god medicin och icke genom svårigheten att anskaffa sådan blir försatt i verklig fara, när sjukdom utbryter. Det är på grund af detta senare förhållande, som utskottet funnit sig föranlåtet att tillstyrka den del af motionen, som nu blifvit tillstyrkt, på samma gång som utskottet sökt afvärja hvad som enligt dess mening skulle kunna lägga hinder i vägen för ett framtida nedsättande af medicinaltaxan.

På dessa af mig anförda grunder får jag, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Sedan herr talmannen framställt propositioner å de därunder gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Detta beslut skulle jämlikt 63 § riksdagsordningen delgifvas Första Kammaren.

§ 7.

Efter föredragning häruppå af Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 23, i anledning af herr P. P. Waldenströms med flere motion om skrifvelse till Konungen angående förbud mot utskänkning af öl å lägerplatser m. m., begärdes ordet af

Herr Hed in, som yttrade: Herr talman! Detta är en mycket ömtålig fråga, ty här borde egentligen talas utom om ölet äfven om de s. k. lägerkassorna. Om några af kammarens ledamöter erinra sig det tillfälle, då jag för åtskilliga år sedan drog fram den saken här i kammaren, så veta de också, att det värsta motståndet kommer icke så mycket från dem, som anse ölet vara nödigt att hafva, som från dem, hvilka med detta öl alimentera lägerkassorna, som användas *uteslutande* eller *nära nog uteslutande* till andra ändamål än till deras gagn, som druckit ihop dessa kassor. För att visa, huru det förhåller sig med den saken trots de onekliga förbättringar, som sedermera inträdt, tack vare Riksdagens ingripande, skall jag be att få läsa upp en punkt ur ett mycket vidlyftigt klagomål, som jag för några veckor sedan meddelade herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet. I denna långa klagoskrift lyder litt. D på följande sätt: »*Olämpliga, dryckenskap och oordningar främjande anordningar vid marketenteriet.*» — Det är naturligtvis riktadt mot chefen för den kår, hvarom fråga är. — »Marketenterirörelsen utbjudes icke på entreprenad, utan öfverlättes, efter öfverste» — låtom oss kalla honom X. —, »X:s godtycke till hustrun åt någon underofficer. Detta dock blott till namnet, ty i verkligheten är det naturligtvis underofficeren — äkta mannen, som bedrifver rörelsen. Följderna häraf i disciplinärt hänseende ligga i öppen dag. Så har man sett det vidriga skådespelet, att en marketenterrifrus man, en expeditionshafvande fanjunkare, iklädd uniform, åt manskap beställsamt serverat öl och andra förfriskningar mot betalning. Huruvida han äfven mottagit drickspengar är icke bekant.

Marketenteriet är *öppen krog* för alla, hvarigenom *oordningar* och *slagsmål* med *civila* personer uppstått.

Officerare och väbel hafva gjort öfverste X. uppmärksam härpå, men afvisats. Marketenteriet hålles vidare öppet hela dagen, äfven under öfningstid, ja, till och med efter tapto, hvilket skett, när manskapet hemkommit sent efter marsch. Vid senare tillfället hade ju varit på sin plats att bestå truppen någon extra förplågnad medelst lägerkassan, men för denna finnes, såsom ofvan visats, annan användning.» — Och det är sannerligen tillräckligt visadt här ofvan! — »Nu åter väckes och underhålles rusdrycksbegäret hos det unga manskapet.

En medelålders handtverkare yttrade vid sitt afskedstagande sistlidne vår följande tänkvärda ord: »Min och många andras olycka har varit marketenteriet på» — han nämner platsen —; »där kan man hur ofta som helst slinka in och dricka hur mycket öl man vill!»

Straffregistret för fylleriförseelser talar också sitt dystert vältaliga språk, som dock öfverste X. icke kan eller vill förstå.»

Jag skall tillika be att få anmärka — detta gör jag icke för att yrka ändring — att uttrycket i klämman icke kunnat blifva tillräckligt omfattande: »utskänkning af öl å lägerplatser och inom

kasernområden». Från just den ort, som nyss omtalats, uppgafs i föl sommar i någon tidning här i hufvudstaden, att man dragit sådan omsorg om nykterheten, att det utfärdats förbud mot försäljning af öl och porter till trupp — på in- och utryckningsdagar. Ja, detta hjälper nog icke. »Detta förbud gäller», heter det i ett meddelande till mig, — och det är från en person som känner mycket väl till platsen — »bataljonens marketenteri.» Men vid ett strax intill kasernområdet varande marketenteri för personalen vid en fabrik, som lyder under marinförvaltningen, ökades på grund af förbudet ölförsäljningen och konsumtionen på stället, till glädje för väbelns fru, som innehar marketenteriet i fråga — ökades i så afsevärd grad, att daglöjtnanten vid bataljonen fann sig föranlåten att utanför fabriks-marketenteriet utsätta poster med åliggande att hindra beväringmännen att besöka detsamma.

»Af arbetspersonalen vid fabriken gjordes för ett par år sedan framställning — utan resultat! — till styresmannen om afskaffande af ölhandeln vid marketenteriet, som hölles öppet hela dagen för hvem som vill besöka det. Arrende har aldrig erlagts för detta marketenteri.» »Förbud mot utskänkning af öl och porter på lägerplatser och kasernområden bör utsträckas till fabriksområden liggande under arméförvaltningen och marinen.» »Cirkuläret om inskränkning af utskänkingen vid truppförbanden har mig veterligt ej delgifvits fabriks styresman.»

Här är någonting att komplettera, och för att vederbörandes utan tvifvel mycket välvilliga uppmärksamhet skall fästas härpå, har jag ansett mig böra omtala detta till kammarens protokoll.

Herr von Schéele: Herr talman! I afseende på förra delen af den ärade talarens anförande har jag ju endast anledning till belåtenhet, så vidt han därmed afsåg att understödja utskottets hemställan. Att genom ölförbud å lägerplatserna lägerkassornas tillväxt kringkäres är otvifvelaktigt, såsom ock inhämtade meddelanden från dylika platser, där sådant förbud införts och hunnit verka, t. ex. Östersund och Karlsborg, gifva vid handen. Men att penningar skola allt framgent af vår beväring ungdom »supas ihop», såsom denne talare drastiskt uttryckt sig, det kan väl ingen tänkande människa önska.

Hvad åter angår anförandets senare del, så blef det mig icke rätt klart, huruvida den däri uttryckta önskan om en vidgning af utskottets kläm allenast åsyftade ett framtida önskemål eller innebar ett beklagande af att icke »under armé- och marinförvaltningarna stående fabriksområde» blifvit i klämman upptaget. I det sistnämnda fallet ber jag blott få fästa uppmärksamheten vid, att utskottet varit begränsadt af den framställning, som i motionen skett. Då det där talas endast om »utskänkning af öl å de lägerplatser och förläggningssorter, å hvilka värnpliktige undergå vapenöfning», har det icke stått i utskottets

makt att komma längre, än hvad utskottet gjort. Vi hade verkligen snarare befarat, att anmärkning skulle göras emot, att vi gått för långt med hänsyn till hvad motionen innehåller, än att man skulle förebrå oss, att vi för litet begagnat de möjligheter, denna motion lämnar.

Hvad vidkommer det uttryck, som är af utskottet i klämman begagnadt, nämligen »inom kasernområden», så tillåter jag mig nämna, att utskottet inhämtat förre kammarledamoten friherre Carl Ericsons omdöme om lämpligheten häraf, för att få det ifrågasvarande ändamålet angifvet med den största möjliga bestämdhet och tillika i den största möjliga omfattning. Jag vill därmed icke hafva sagt, att talarens erinringar varit i och för sig obefogade, utan blott, att utskottet nu icke kunnat komma längre, än som skett.

Med anledning häraf skall jag, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls; och skulle jämlikt 63 § riksdagsordningen detta beslut delgifvas Första Kammararen.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets memorial och utlåtande:

n:o 4, angående skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om inrättande af en administrativ högsta domstol; och

n:o 5, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af ett statsdepartement för kommunikationer och allmänna arbeten; samt

Andra Kammararens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 24, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående ändring i instruktionen för medicinalstyrelsen.

§ 9.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 42, till Konungen, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda järnvägsanläggningar.

§ 10.

Afgåfvos följande motioner, nämligen af:

herr *D. Persson* i Tällberg, n:o 186, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag angående skyddsskogar;

herr *K. A. Staaff*, n:o 187, om skrifvelse till Konungen angående upprättande af ett nytt folkrepresentativt ämbete till kontroll öfver landets militärväsende;

herr *A. A. N. Reuterskiöld*, n:o 188, om skrifvelse till Konungen angående nedsättning af priset å apoteksvaror;

herrar *C. R. Johansson* i Jönköping och *L. G. Broomé* i Bårslöf, n:o 189, om skrifvelse till Konungen angående kristendomsundervisningen i folkskolorna; samt

herrar *C. J. Jakobson* och *S. Nordström* i Höglunda, n:o 190, i anledning af en inom Första Kammaren väckt motion om höjning af tullen å sirap och melass.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromälen beviljades:

herr <i>A. F. Broström</i>	under 12 dagar fr. o. m. d. 4 april,
» <i>G. M. Sandin</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>J. Sjöberg</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>E. O. Magnusson</i> i Tumhult	» 12 » » » 4 »
» <i>C. J. Jonsson</i> i Skog	» 10 » » » 6 »
» <i>J. A. Jonsson</i> i Hökhult	» 12 » » » 4 »
» <i>C. H. Wallentin</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>K. J. E. Hultkrantz</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>C. Sandquist</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>E. Räf</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>J. Bromée</i> i Billsta	» 12 » » » 4 »
» <i>J. Bengtsson</i> i Bjärnalt	» 12 » » » 4 »
» <i>F. W. Thorsson</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>A. Olsson</i> i Tyllered	» 12 » » » 4 »
» <i>N. Persson</i> i Malmö	» 12 » » » 4 »
» <i>O. N. Olsson</i> i Heden	» 12 » » » 4 »
» <i>J. E. Biesert</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>G. B. Hellman</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>O. A. Brodin</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>C. J. Öberg</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>E. G. H. Åkerlund</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>P. Nilsson</i> i Bonarp	» 12 » » » 4 »
» <i>A. C. Gunnarsson</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>C. F. K. Killander</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>F. O. Berg</i> i Göteborg	» 12 » » » 4 »
» <i>H. Hedlund</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>J. Ström</i> i Transtrand	» 12 » » » 4 »
» <i>C. E. Johansson</i> i Berga	» 10 » » » 6 »

herr <i>C. F. Vahlquist</i>	under 9 dagar fr. o. m. d. 7 april,
» <i>A. T. Carlheim-Gyllensköld</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>C. J. Berggren</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>A. Thylander</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>K. H. G. von Schéele</i>	» 10 » » » 6 »
» <i>A. Ekman</i>	» 10 » » » 6 »
» <i>C. A. Trolle</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>S. L. Olsson i Älfvalsåsen</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>A. A. N. Reuterskiöld</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>E. O. V. Wavrinsky i Stockholm</i>	» 4 » » » 14 »
» <i>J. Andersson i Baggböle</i>	» 13 » » » 4 »
» <i>A. A. W. Lund</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>N. J. Broander</i>	» 11 » » » 4 »
» <i>K. L. J. Larsson i Bondarfve</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>E. Persson i Borrbö</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>C. G. Johansson i Aflösa</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>C. Wallis</i>	» 10 » » » 10 »
» <i>J. E. Ericsson i Ahlberga</i>	» 10 » » » 6 »
» <i>A. Jönsson i Yngsjö</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>K. G. Karlsson i Göteborg</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>C. J. Hammarström</i>	» 4 » » » 6 »
» <i>J. E. Nordin</i>	» 9 » » » 4 »
» <i>S. H. Kvarnzelius</i>	» 9 » » » 4 »
» <i>C. J. Jakobson</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>K. F. G. Almqvist</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>G. S. Neiglick</i>	» 10 » » » 6 »
» <i>P. P. Waldenström</i>	» 12 » » » 11 »
» <i>E. A. Lindblad</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>N. Svensson i Olseröd</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>M. Matsson</i>	» 10 » » » 6 »
» <i>G. Lindgren i Örebro</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>J. Eriksson i Lindehult</i>	» 10 » » » 6 »
» <i>K. E. von Geijer</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>C. J. F. Ljunggren</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>G. Tamm</i>	» 12 » » » 4 och
» <i>R. Ekholm</i>	» 12 » » » 4

§ 12.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,31 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Onsdagen den 8 april.Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna intyg:

Dödsbevis. Att Carl Adolph Fagerlund, med nedanstående ålder: 60 år, 11 månader, 28 dagar; civilstånd: gift; samhällsställning: landshöfding; bostad: Kalmar stad, affed i Stockholm, Strandvägen 25 den 3 april 1903 kl. 4 e. m.; Hufvudsödorsak: Cardiosclerosis + Nephritis chron. -- hjärtförlamning, intygar härmed Stockholm d. 6 april 1903

J. E. Edgren,
e. o. Prof. i Medicin.

Sedan berörda intyg blifvit uppläst, yttrade:

Herr talmannen: Mina herrar! Den nu beklagligen bortgångne representanten för Kalmar stad landshöfdingen Fagerlund hade visserligen endast under en treårsperiod varit ledamot af denna kammare, men denna tid var dock mer än tillräcklig för att lära oss känna och värdera hans många goda egenskaper, hans redbara uppsåt och hans goda vilja att söka gagna fosterlandet.

Jag är därför fullt förvissad därom, att kammarens ledamöter gärna önska att, som en gård af aktning åt hans minne, nedlägga en krans på den kista, som omsluter hans stoft.

Frid öfver hans minne!

På hemställan af herr talmannen beslöt kammaren att jämlikt 28 § riksdagsordningen till Konungen ingå med anmälan om den inom kammaren uppkomna ledigheten; och blef ett i sådant afseende på förhand uppsatt skrifvelseförslag, som nu upplästes, af kammaren godkänt.

§ 2.

Justerades de vid kammarens sammanträden den 28 och den 31 nästlidne mars samt den 1 innevarande april förda protokoll.

§ 3.

Härefter föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:

i fråga om användande under år 1904 af behållning å ett på extra stat för år 1902 anvisadt anslag till åtgärder för att befrämja tillgodogörandet af den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång m. m.;

angående disposition af hufvudgården till förra skvadronschefsbostället Wången n:o 1 i Jämtlands län för anordnande af en uppfödninganstalt för afvelshingstar;

angående eftergift å arrendeavgifterna för arrendeåret 1902—1903 för utarrenderade kronoegendomar inom vissa län;

angående inrättande af en ny skogsskola i Norrland;

angående försäljning till Södermanlands läns landsting af ett jordområde om 41,3 ar från kronohemmanen Gredby n:is 1 och 2 i nämnda län;

angående tillgodogörandet af vissa magnesitfyndigheter å kronojord inom Kvickjocks kapellförsamling af Norrbottens län;

angående ägobyte med Karlskrona stad; och

angående öfverlåtande till staden Helsingborg af skånska husarregementets nuvarande kasernområde m. m.

§ 4.

Efter föredragning häruppå af de å kammarens bord hvilande motioner hänvisades herr *D. Perssons* i Tällberg motion, n:o 186, till Riksdagens särskilda utskott n:o 2, herr *K. A. Staaffs* motion, n:o 187, till konstitutionsutskottet, herr *A. A. N. Reuterskiölds* motion, n:r 188, till kammarens tillfälliga utskott n:o 2, herrar *C. R. Johanssons* i Jönköping och *L. G. Broomés* i Bårslöf motion, n:o 189, till kammarens tillfälliga utskott n:o 1 samt herrar *C. J. Jakobsons* och *S. Nordströms* i Höglunda motion, n:o 190, till bevillningsutskottet.

§ 5.

Vidare föredrogos, men bordlades åter konstitutionsutskottets memorial n:o 4 och utlåtande n:o 5 samt Andra Kammarrens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 24.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtanden:

n:o 6, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen; och

n:o 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändring af § 30 regeringsformen; samt

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 25, i anledning af återremiss af afgifvet utlåtande rörande väckt motion om skrifvelse till Konungen angående åtgärder mot smittosamma könssjukdomars spridning m. m.

§ 7.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 43, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition i anledning af en å internationell konferens i Bryssel den 5 mars 1902 antagen konvention angående beskattningen af socker.

Vidare anmäldes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 51, angående upphörande af den vissa städer åliggande skyldigheten att bekosta lokal åt telegrafstation,

n:o 52, angående åtgärder mot de olägenheter, som förorsakas genom vissa slag af fabriksdrift,

n:o 53, angående användning af torf till eldning vid statens järnvägar och öfriga verk, och

n:o 54, i fråga om ändring i sättet för utdelning af vinet i nattvarden.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Herr *P. P. Waldenström* aflämnde en motion, n:o 191, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till lag angående solidariska bankbolag m. m.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,51 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Onsdagen den 15 april.Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträden den 3 och den 8 innevarande april förda protokoll.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *E. F. V. Meyer* aflämnade Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående ändrad lydelse af § 9 mom. 3 i tulltaxeunderrättelserna.

Den kungl. propositionen blef på begäran bordlagd.

§ 3.

Herr *P. P. Waldenströms* på kammarens bord hvilande motion, n:o 191, som härefter föredrogs, hänvisades till lagutskottet.

§ 4.

Vidare föredrogs, med bordlades åter konstitutionsutskottets utlåtanden n:is 6 och 7 samt Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 25.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes

bevillningsutskottets betänkanden och memorial:

n:o 36, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift för punsch, dels ock en i sammanhang med nämnda proposition väckt motion;

n:o 37, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge jämte en i ämnet väckt motion;

n:o 38, angående ändringar i gällande tulltaxa; och

n:o 39, i anledning af väckt motion om ändring af tulltaxans bestämmelser rörande kautschuk och guttaperka; samt

lagutskottets utlåtande, n:o 47, i anledning af väckta motioner angående vissa ändringar i gällande bestämmelser om aftal rörande nyttjanderätt till fastighet i stad m. m.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr *A. T. Carlheim-Gyllensköld* under 2 dagar från och med den 16 april
herr *G. A. E. Kronlund* under 2 dagar från och med den 16 april, och
herr *O. H. Ström* i Nederkalix under 9 dagar från och med den 17 april,

§ 7.

Justerades ett protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,43 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.